

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบายและมาตรการที่จะให้ผู้บริหารโรงเรียนจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนของตน โดยคาดหวังว่าเมื่อโรงเรียนทุกโรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในแล้ว จะเป็นผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่า

การวิจัยครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการ จัดกิจกรรมการนิเทศในโรงเรียนทดลองตามโครงการการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครูวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้ทดลองการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ปีการศึกษา 2537 รวม 62 คน จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 31 โรงเรียน ซึ่งจำแนกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 10 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 11 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 10 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และแบบศึกษาเอกสาร จำนวน 2 ฉบับ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพภาพของผู้ให้ข้อมูล

1.1 ผู้บริหารในโรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ดำรงตำแหน่งระหว่าง 1 - 5 ปี และ 16 - 20 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม หรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2539

โดยที่เข้ารับการอบรมในเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารส่วนใหญ่เข้ารับการอบรม ซึ่งจัดโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนการได้รับความรู้เรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียน นอกเหนือจากการเข้ารับการอบรมนั้นผู้บริหารทุกคนได้รับความรู้ในเรื่องความหมาย ขอบข่ายและกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จากเอกสารทางการนิเทศ

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนทดลองขนาดกลางส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ดำรงตำแหน่งระหว่าง 1 - 5 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2539 โดยที่เข้ารับการอบรมในเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารทุกคนเข้ารับการอบรมซึ่งจัดโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนการได้รับความรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนนอกเหนือจากการเข้ารับการอบรมนั้น ผู้บริหารทุกคนได้รับความรู้ในเรื่อง ความหมาย ขอบข่ายและกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนจากเอกสารทางการนิเทศ

1.3 ผู้บริหารในโรงเรียนทดลองขนาดเล็กส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ดำรงตำแหน่งระหว่าง 11 - 15 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคน และผู้บริหารทุกคนเคยเข้ารับการอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2539 โดยที่เข้ารับการอบรมในเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารส่วนใหญ่เข้ารับการอบรมซึ่งจัดโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนการได้รับความรู้เรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียนนอกเหนือจากการเข้ารับการอบรมนั้น ผู้บริหารทุกคนได้รับความรู้ในเรื่อง ความหมาย ขอบข่าย และกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนจากเอกสารทางการนิเทศ

1.4 ครูวิชาการในโรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ เป็นเพศชายและเพศหญิง ในอัตราส่วนเท่ากัน ดำรงตำแหน่งระหว่าง 1 - 5 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีเพียงส่วนน้อยที่เคยเข้ารับการอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2539 โดยครูที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่จะรับการอบรมในเรื่องกระบวนการ

นิเทศภายในโรงเรียน และเข้ารับการอบรมซึ่งจัดโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการได้รับความรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน นอกเหนือจากการเข้ารับการอบรมนั้นครูวิชาการทั้งหมดได้รับความรู้ในเรื่องความหมาย ขอบข่าย และกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนจากเอกสารทางการนิเทศและการสนทนากับผู้ที่มีความรู้

1.5 ครูวิชาการในโรงเรียนทดลองขนาดกลางส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ดำรงตำแหน่งระหว่าง 6 - 10 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีเพียงส่วนน้อยที่เคยเข้ารับการอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2539 โดยครูที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่จะรับการอบรมในเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน และเข้ารับการอบรม ซึ่งจัดโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในอัตราส่วนที่เท่ากัน ส่วนการได้รับความรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน นอกเหนือจากการเข้ารับการอบรมนั้น ครูวิชาการทั้งหมดได้รับความรู้ในเรื่อง ความหมาย ขอบข่ายและกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จากเอกสารทางการนิเทศและการสนทนากับผู้ที่มีความรู้

1.6 ครูวิชาการในโรงเรียนทดลองขนาดเล็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ดำรงตำแหน่งระหว่าง 1 - 5 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคน มีจำนวนครูประมาณครึ่งหนึ่งของครูทั้งหมดที่เคยเข้ารับการอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนระหว่างปี พ.ศ. 2535-2539 โดยครูที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่จะรับการอบรมในเรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และเข้ารับการอบรมซึ่งจัดโดยสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ส่วนการได้รับความรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน นอกเหนือจากการเข้ารับการอบรมนั้น ครูวิชาการทั้งหมดได้รับความรู้ในเรื่อง ความหมาย ขอบข่ายและกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนจากเอกสารทางการนิเทศและการสนทนากับผู้ที่มีความรู้

2. สภาพการจัดกิจกรรมการนิเทศในโรงเรียนทดลองตามโครงการการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

2.1 ประเภทของกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

ในโรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ กิจกรรมการนิเทศที่ทุกโรงเรียนจัด คือ กิจกรรมการประชุมครู ซึ่งส่วนใหญ่เลือกกิจกรรมการนิเทศโดยได้พิจารณาถึงปัญหาของโรงเรียน เป็นสำคัญ สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ คือ คณะครูทุกคนในโรงเรียน

ในโรงเรียนทดลองขนาดกลาง กิจกรรมการนิเทศที่ทุกโรงเรียนจัดคือ กิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน และกิจกรรมการประชุมครู ซึ่งส่วนใหญ่เลือกกิจกรรมการนิเทศ โดยได้พิจารณาถึงปัญหาของโรงเรียนเป็นสำคัญ สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ คือ คณะครูทุกคนในโรงเรียน

ในโรงเรียนทดลองขนาดเล็ก กิจกรรมการนิเทศที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัด คือ กิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เลือกกิจกรรมการนิเทศโดยได้พิจารณาถึงปัญหาของโรงเรียนเป็นสำคัญ สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ คือ คณะครูทุกคนในโรงเรียน

2.2 การเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

ในการกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมการนิเทศโรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ส่วนใหญ่คำนึงถึงสภาพปัญหาของโรงเรียน โดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์คือ คณะครูทุกคนในโรงเรียนหรือคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการเตรียมบุคลากรทุกโรงเรียนใช้วิธีการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน รวมทั้งจัดหาเอกสารทางการนิเทศให้บุคลากรศึกษา ทั้งนี้โรงเรียนส่วนใหญ่มีคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ ด้านงบประมาณโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณที่จัดสรรสำหรับงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการเตรียมเครื่องมือสำหรับการนิเทศโรงเรียนส่วนใหญ่ศึกษาจากเอกสารทางการนิเทศแล้วประยุกต์ใช้กับโรงเรียน โดยคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเตรียม นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่จัดเตรียม แบบการเยี่ยมชั้นเรียน แบบสังเกตการสอนและแบบบันทึกการประชุมเป็นเครื่องมือในการนิเทศ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น สปอ. หรือ สปจ. โรงเรียนส่วนใหญ่จะขอคำแนะนำในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ประสานงาน

ในการกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมการนิเทศโรงเรียนทดลองขนาดกลาง ส่วนใหญ่คำนึงถึงสภาพปัญหาของโรงเรียน โดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์ คือ คณะครูทุกคนในโรงเรียน ด้านการเตรียมบุคลากร ทุกโรงเรียนใช้วิธีการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการเตรียมบุคลากร ด้านงบประมาณ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณสนับสนุนการศึกษาจากภายนอก หรือบวสดูของโรงเรียน ด้านการเตรียมเครื่องมือสำหรับการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่ศึกษาจากเอกสารทางการนิเทศแล้วประยุกต์ใช้กับโรงเรียน โดยคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเตรียม นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่จัดเตรียมแบบการเยี่ยมชั้นเรียนและแบบบันทึกการประชุมเป็นเครื่องมือในการนิเทศ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น สปอ. หรือ สปจ. โรงเรียนส่วนใหญ่จะขอคำแนะนำในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ประสานงาน

ในการกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนทดลองขนาดเล็กส่วนใหญ่คำนึงถึงสภาพปัญหาของโรงเรียน โดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์ คือ คณะครูทุกคนในโรงเรียน ด้านการเตรียมบุคลากร ทุกโรงเรียนใช้วิธีการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการเตรียมบุคลากร ด้านงบประมาณ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณที่จัดสรรสำหรับงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการเตรียมเครื่องมือสำหรับการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่ศึกษาจากเอกสารทางการนิเทศแล้วประยุกต์ใช้กับโรงเรียน โดยคณะครูทุกคนในโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเตรียม นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่จัดเตรียมแบบการเยี่ยมชั้นเรียนและแบบสังเกตการสอนเป็นเครื่องมือในการนิเทศ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น สปอ. หรือ สปจ. โรงเรียนส่วนใหญ่จะขอคำแนะนำในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ประสานงาน

2.3 การดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ให้คณะครูแต่ละสายชั้น เป็นผู้ที่กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศ ผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายชั้น ครูวิชาการ หรือผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าสายชั้น ทั้งนี้ได้พิจารณาถึงความรู้ความสามารถเป็นสำคัญด้านการกำหนด

ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการนิเทศโรงเรียน ส่วนใหญ่กำหนดระยะเวลาไว้อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นกิจกรรมการประชุมครู ด้านการกำกับดูแลและการนิเทศการจัดกิจกรรมการนิเทศ คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนจะเป็นผู้กำกับดูแลการจัดกิจกรรมการนิเทศ โดยการกำหนด ปฏิทินการนิเทศภายในโรงเรียนและคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนจะเป็นผู้นิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการนิเทศโดยการสังเกตการปฏิบัติงานของผู้ที่จัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการเผยแพร่การจัดกิจกรรมการนิเทศโรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำเอกสารเผยแพร่ ตลอดจนให้ คำแนะนำกับคณะครูที่มาศึกษาดูงานของโรงเรียน

โรงเรียนทดลองขนาดกลางส่วนใหญ่ให้ผู้บริหารเป็นผู้ที่กำหนดผู้รับผิดชอบ ในการจัดกิจกรรมการนิเทศ ผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูผู้สอน ทั้งนี้ได้พิจารณาถึงการยอมรับของครูในโรงเรียนเป็น สำคัญ ด้านการกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการนิเทศ ทุกโรงเรียนกำหนดระยะเวลาไว้ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นกิจกรรมการประชุมครู ด้านการกำกับดูแลและการนิเทศการจัด กิจกรรมการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้กำกับดูแลการจัดกิจกรรมการนิเทศ โดยการกำหนด ปฏิทินการนิเทศภายในโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้นิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการ นิเทศโดยสังเกตการปฏิบัติงานของผู้ที่จัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการเผยแพร่การจัด กิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำเอกสารเผยแพร่

โรงเรียนทดลองขนาดเล็กส่วนใหญ่ให้คณะครูทุกคนในโรงเรียน หรือ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศ ผู้รับผิดชอบในการจัด กิจกรรมการนิเทศ ประกอบด้วย อาจารย์ใหญ่ ครูวิชาการ และครูผู้สอน ทั้งนี้ได้พิจารณาถึงการ ยอมรับของครูในโรงเรียนเป็นสำคัญ ด้านการกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดระยะเวลาไว้อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หรือกำหนดระยะเวลาในการจัด ไม่แน่นอนซึ่งเป็นกิจกรรมการประชุมครู หรือกิจกรรมสนทนาทางวิชาการ ด้านการกำกับดูแล และการนิเทศการจัดกิจกรรมการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้กำกับดูแลการจัดกิจกรรมการ นิเทศ โดยการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารจะเป็นผู้นิเทศติดตามการจัด กิจกรรมการนิเทศ โดยสังเกตการปฏิบัติงานของผู้ที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียน ด้านการเผยแพร่การจัดกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการไปบรรยายให้ ความรู้

2.4 การประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

ในการประเมินผลการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ทุกโรงเรียนไม่มีการประเมินผล ส่วนการประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้นทุกโรงเรียนประเมินผู้รับการนิเทศและนักเรียน รวมทั้งประเมินผู้นิเทศ โดยใช้เครื่องมือการนิเทศ ทั้งนี้คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้ประเมิน ด้านการรายงานผลการจัดกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำเป็นเอกสารรูปเล่ม และรายงานไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ในการประเมินผลการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนทดลองขนาดกลางทุกโรงเรียนไม่มีการประเมินผล ส่วนการประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้นทุกโรงเรียนประเมินผู้รับการนิเทศและนักเรียน รวมทั้งประเมินผู้นิเทศ โดยใช้เครื่องมือการนิเทศ ทั้งนี้คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้ประเมิน ด้านการรายงานผลการจัดกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำเป็นเอกสารรูปเล่ม และรายงานไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ในการประเมินผลการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนทดลองขนาดเล็กทุกโรงเรียนไม่มีการประเมินผล ส่วนการประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้นทุกโรงเรียนประเมินผู้รับการนิเทศและนักเรียน รวมทั้งประเมินผู้นิเทศ โดยใช้เครื่องมือการนิเทศ ทั้งนี้คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้ประเมิน ด้านการรายงานผลการจัดกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำเป็นเอกสารรูปเล่มและรายงานไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2.5 การปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

ในโรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ การปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศทุกโรงเรียนใช้วิธีการหาเทคนิควิธีใหม่ ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศ และจากการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารและครูวิชาการส่วนใหญ่ เห็นว่าครูมีความกระตือรือร้นมากขึ้น

ในโรงเรียนทดลองขนาดกลางส่วนใหญ่ การปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศส่วนใหญ่ใช้วิธีการอภิปรายกับคณะครู เพื่อหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และจาก

การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารและครูวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่า ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนดีขึ้น

ในโรงเรียนทดลองขนาดเล็กส่วนใหญ่ การปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศทุกโรงเรียนใช้วิธีการอภิปรายกับคณะครูเพื่อหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และจากการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารและครูวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่า ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการสอนมากขึ้น

3. ปัญหาในการจัดกิจกรรมการนิเทศในโรงเรียนทดลองตามโครงการการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ลังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

3.1 ปัญหาในการเลือกกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ส่วนที่มีปัญหาพบว่า ครูขาดความเข้าใจในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ และครูมีความขัดแย้งกันในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ

โรงเรียนทดลองขนาดกลางส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนการเลือกกิจกรรมการนิเทศ และให้ครูมีอิสระในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ส่วนที่มีปัญหาพบว่า ครูมีความขัดแย้งกันในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ

โรงเรียนทดลองขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนการเลือกกิจกรรมการนิเทศ และให้ครูมีอิสระในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ส่วนที่มีปัญหาพบว่า ครูมีความขัดแย้งกันในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ

3.2 ปัญหาในการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนดำเนินการ ส่วนที่มีปัญหาพบว่า บุคลากรขาดความรู้เกี่ยวกับการเตรียมเครื่องมือสำหรับการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

โรงเรียนทดลองขนาดกลางส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการประชุมสร้างความเข้าใจก่อนดำเนินการ ส่วนที่มีปัญหาพบว่าบุคลากรช่วยบ่งชี้ให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

โรงเรียนทดลองขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนดำเนินการ ส่วนที่มีปัญหาพบว่า ขาดความร่วมมือจาก สปอ. ในการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ

3.3 ปัญหาในการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

ในโรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ พบว่ามีปัญหาในเรื่องผู้นิเทศไม่สามารถนิเทศได้ตามปฏิทินการนิเทศที่กำหนดไว้ ส่วนที่ไม่มีปัญหาเนื่องมาจากมีการประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนดำเนินการ

ในโรงเรียนทดลองขนาดกลางส่วนใหญ่ พบว่ามีปัญหาในเรื่องผู้นิเทศไม่สามารถนิเทศได้ตามปฏิทินการนิเทศที่กำหนดไว้ ส่วนที่ไม่มีปัญหาเนื่องมาจากมีการประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนดำเนินการ

ในโรงเรียนทดลองขนาดเล็ก พบว่ามีปัญหาและไม่มีปัญหาในการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศในอัตราส่วนที่เท่ากัน ส่วนที่มีปัญหาคือ ผู้นิเทศไม่สามารถนิเทศได้ตามปฏิทินการนิเทศที่กำหนดไว้ และส่วนที่ไม่มีปัญหาเนื่องมาจากมีการประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนดำเนินการ

3.4 ปัญหาในการประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากประเมินตามเครื่องมือการนิเทศซึ่งกำหนดวิธีการประเมินผลไว้ชัดเจน ส่วนที่มีปัญหาพบว่า บุคลากรขาดความเข้าใจในเรื่องการประเมินผล

โรงเรียนทดลองขนาดกลางส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนประเมินผลและประเมินตามเครื่องมือการนิเทศ ซึ่งกำหนดวิธีการประเมินผลไว้ชัดเจน ส่วนที่มีปัญหาพบว่า ครูไม่มีความรู้ในเรื่องการประเมินผล

โรงเรียนทดลองขนาดเล็กทุกโรงเรียนไม่มีปัญหาในการประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากประเมินตามเครื่องมือการนิเทศซึ่งได้มีการเตรียมไว้แล้ว

3.5 ปัญหาในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากการปรับปรุงเป็นสิ่งที่ดีครูทุกคนให้การยอมรับ ส่วนที่มีปัญหาพบว่า ครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน

โรงเรียนทดลองขนาดกลางส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากการปรับปรุงเป็นสิ่งที่ดีครูทุกคนให้การยอมรับ ส่วนที่มีปัญหาพบว่า ครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีสอน

โรงเรียนทดลองขนาดเล็กทุกโรงเรียนไม่มีปัญหาในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากการปรับปรุงเป็นสิ่งที่ดีทุกคนให้การยอมรับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศในโรงเรียนทดลองตามโครงการการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายไว้ดังนี้

ประเภทของกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กิจกรรมการนิเทศที่โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ทุกโรงเรียนเลือกมาปฏิบัตินั้น คือ การประชุมครู กิจกรรมการนิเทศที่โรงเรียนทดลองขนาดกลางเลือก คือ การเยี่ยมชั้นเรียน และการประชุมครู ส่วนกิจกรรมการนิเทศที่โรงเรียนทดลองขนาดเล็กเลือกคือ การเยี่ยมชั้นเรียน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ของทั้งสามขนาดเลือกกิจกรรมโดยพิจารณาถึงปัญหาของโรงเรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้คณะครูทุกคนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ผู้วิจัยเห็นว่า การประชุมครูเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในด้านการถ่ายทอดความรู้ การให้ข่าวสารและแจ้งข้อราชการ การตัดสินใจปัญหาและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการสร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในการดำเนินงานให้เป็นแนวทางเดียวกันได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมการประชุมในแต่ละครั้งเพื่อจะให้บรรลุผลสำเร็จนั้น ผู้ที่เข้าประชุมจะต้องเข้าใจความมุ่งหมายของการประชุม

อย่างชัดเจน ตลอดจนต้องมีการติดตามผลหลังการประชุม ซึ่ง วิจิตร ศรีสะอาด (ม.ป.ป.) ได้เสนอแนะไว้ว่า การประชุมที่ดี คือ การจัดให้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา และสมาชิกทุกคนควรทราบถึงวัตถุประสงค์ของการประชุม สำหรับการเยี่ยมชั้นเรียนนั้นเป็นกิจกรรมการนิเทศซึ่งเป็นยุทธวิธีในการพัฒนาบุคลากรและเป็นกิจกรรมที่รู้จักกันเป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย และมีความเด่นชัดแน่นอน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าในระยะเริ่มแรกของการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนควรดำเนินการโดยใช้กิจกรรมที่เป็นการนิเทศทางอ้อม ควรหลีกเลี่ยงการใช้กิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน เพราะเป็นการไปสังเกตุการสอนของครู ซึ่งยังไม่เคยชิน อาจทำให้ครูผู้สอนเกิดความไม่สบายใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สงัด อุทรานันท์ (2530) ได้เสนอแนะไว้ว่า ในระยะเริ่มแรกของการจัดการนิเทศการศึกษาควรหลีกเลี่ยงการใช้กิจกรรมที่ต้องเข้าไปสังเกตพฤติกรรมการสอนในขณะที่ครูยังไม่มีความพร้อม ควรใช้กิจกรรมการนิเทศทางอ้อม เช่น การให้ฟังคำบรรยาย การให้ดูวีดีโอเทปหรือภาพยนตร์ นอกจากนี้ แฮร์ริส (1985) ได้เสนอแนะว่า การเยี่ยมชั้นเรียนควรมีการตั้งจุดมุ่งหมายในการเยี่ยมชั้นเรียนว่าต้องการจะได้รับความรู้ในเรื่องใด การไปเยี่ยมชั้นเรียนโดยไม่มีจุดมุ่งหมายจะไม่ได้ผลจากกิจกรรมนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ทุกโรงเรียน เลือกกิจกรรมการประชุมครูมาปฏิบัติ อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีบุคลากรจำนวนมาก การติดต่อประสานงานระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในเรื่องต่าง ๆ นั้น เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยากพอสมควร ดังนั้นวิธีการที่จะสร้างความเข้าใจร่วมกันให้บุคลากรในโรงเรียนได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพก็คือ การประชุมครู ซึ่ง แฮร์ริส (1963) ได้เสนอแนะไว้ว่า กิจกรรมการประชุมครูเหมาะสมที่จะดำเนินการกับโรงเรียนที่มีบุคลากรจำนวนมากในลักษณะดังกล่าวนี้ ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนทดลองขนาดเล็กที่มีบุคลากรจำนวนน้อย การติดต่อประสานงานระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนสามารถกระทำได้ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว กิจกรรมการประชุมครูจึงนำมาใช้ในลำดับที่รอง ๆ ลงไปจากกิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมจะนำมาใช้กับโรงเรียนที่มีบุคลากรจำนวนน้อย ดังที่ แฮร์ริส (1985) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียนสามารถที่จะนำไปปฏิบัติในโรงเรียนที่มีบุคลากรจำนวนน้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนทดลองขนาดกลางนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรอยู่ก้ำกึ่งระหว่างโรงเรียนทดลองขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ก็น่าที่จะสามารถนำกิจกรรมการประชุมครู และกิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียนมาใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ปรากฏผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ส่วนวิธีการเลือกกิจกรรมการนิเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นด้วยที่โรงเรียนส่วนใหญ่ของทั้งสามขนาดเลือกโดยพิจารณาปัญหา

ของโรงเรียนเป็นสำคัญ เพราะการเลือกกิจกรรมในลักษณะนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องต่อการกำหนดกิจกรรมการนิเทศที่จะจัดในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนควรจะต้องพิจารณาถึงขนาดของกลุ่มผู้รับการนิเทศว่ากิจกรรมใดเหมาะสมกับกลุ่มผู้รับการนิเทศขนาดใด เพราะกิจกรรมการนิเทศแต่ละประเภทจะตอบสนองต่อขนาดของกลุ่มผู้รับการนิเทศที่แตกต่างกัน ดังที่ แฮร์ริส (1975) ได้เสนอไว้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ และในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ผู้วิจัยเห็นด้วยที่โรงเรียนทั้งสามขนาดเปิดโอกาสให้คณะครูทุกคนในโรงเรียนได้มีส่วนร่วม เพราะจะทำให้ครูทุกคนตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการเลือกกิจกรรมการนิเทศที่จะจัดในโรงเรียน และทำให้ไม่รู้สึกว่าเป็นการขัดเยียดให้ปฏิบัติมาจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะทำให้ครูเกิดความพอใจ และยอมปฏิบัติตามกิจกรรมการนิเทศร่วมกันเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2524) ได้กล่าวไว้ว่า การให้บุคลากรในหน่วยงานได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนั้น นอกจากจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในแผนที่จะดำเนินการแล้ว ยังทำให้บุคลากรไม่กลัวการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ สงัด อุทรานันท์ (2530) ได้เสนอแนะไว้ว่า หากโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ครูผู้รับการนิเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนแล้วย่อมจะไม่สามารถได้รับความร่วมมือจากเขาเหล่านั้น และจะเป็นผลทำให้การนิเทศไม่ประสบผลสำเร็จ การเปิดโอกาสให้ครูผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มแรกจะส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สำหรับปัญหาในการเลือกกิจกรรมการนิเทศในโรงเรียนทดลองทั้งสามขนาด พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ของทั้งสามขนาดไม่มีปัญหาเนื่องจากการสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ตลอดจนการให้ครูมีอิสระในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ส่วนโรงเรียนที่พบว่ามีปัญหา ปัญหาดังกล่าวได้แก่ ครูขาดความเข้าใจและครูมีความขัดแย้งกันในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ครูขัดแย้งกันในการเลือกกิจกรรมการนิเทศนั้น คงเป็นเพราะขาดความเข้าใจในตัวของกิจกรรมการนิเทศแต่ละกิจกรรมนั่นเอง ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวหมดไปโรงเรียนควรจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมการนิเทศอย่างดี ดังที่ สงัด อุทรานันท์ (2530) ได้กล่าวไว้ว่า ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายกิจกรรมเพื่อใช้ในการนิเทศนั้น จำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมและหลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อจะได้เลือกกิจกรรมต่าง ๆ มาใช้สำหรับการนิเทศอย่างได้ผล

การเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนทดลองส่วนใหญ่ของทั้งสามขนาด กำหนดจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมการนิเทศ โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาของโรงเรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนนำสภาพปัญหาของโรงเรียนมาเป็นตัวกำหนดจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น นับว่าเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพราะจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการนิเทศสามารถแก้ไขปัญหาของโรงเรียนได้ถูกต้องตรงจุดยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้เสนอแนะไว้ว่า การพัฒนางานใด ๆ จะต้องเริ่มต้นด้วยการมองเห็นสภาพปัจจุบันและปัญหาของงานอย่างชัดเจน เพราะการมองเห็นสภาพปัจจุบันและปัญหาจะนำไปสู่การทราบความต้องการในการพัฒนา โดยการกำหนดออกมาเป็นจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการที่จะทำต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมภพ อุณหชาติ (2535) ที่พบว่าด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะคำนึงถึงปัญหาของโรงเรียนเป็นหลักสำคัญ และในการกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นด้วยที่โรงเรียนส่วนใหญ่ของทั้งสามขนาดเปิดโอกาสให้คณะครูทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม เพราะจะทำให้ครูตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน ทำให้ครูเกิดความพอใจและยอมรับการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สนั่นจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2524) ได้กล่าวไว้ว่า การเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวางแผนจะทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในแผนที่จะดำเนินการ นอกจากนี้ ชารี มณีศรี (2523) ได้กล่าวสนับสนุนในเรื่องนี้ไว้ว่า การเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและร่วมกันปฏิบัติงานจะช่วยให้การทำงานสำเร็จได้ผลดี ส่วนกรณีที่โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่นอกจากให้คณะครูทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมการนิเทศแล้ว โรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมการนิเทศด้วย ผู้วิจัยเห็นว่า คงเนื่องมาจากโรงเรียนทดลองขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมาก การเปิดโอกาสให้คณะครูทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์บางครั้งอาจมีปัญหามาก ดังนั้นจึงให้เฉพาะคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมการนิเทศ ทั้งนี้เพราะบุคคลในคณะกรรมการนิเทศถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียนอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามผู้ที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น ควรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการกำหนดจุดประสงค์เป็นอย่างดีด้วย จึงจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการนิเทศประสบผลสำเร็จ

ด้านการเตรียมบุคลากร พบว่า โรงเรียนทดลองทั้งสามขนาดทุกโรงเรียนใช้ชีวิต การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การ เตรียมบุคลากรโดยการประชุมชี้แจง เป็นวิธีการที่จะช่วยเหลือให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจก่อน การจัดกิจกรรมการนิเทศได้เป็นอย่างดี เพราะการประชุมเป็นโอกาสอันดีที่ครูจะได้แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนข้อมูลในด้านต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สังก อุทรานันท์ (2530) ที่กล่าวว่า วิธีดำเนินการสร้างความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอาจจะจัดเป็น กิจกรรมขึ้นมาโดยเฉพาะ เช่น การประชุมชี้แจง การประชุมปรึกษาหารือ หรือการประชุมให้ คำแนะนำ อย่างไรก็ตามการเตรียมบุคลากรเพื่อการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น ควรใช้หลาย ๆ วิธีการ โดยเฉพาะวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการจัดประชุมสัมมนา ทั้งนี้เพื่อให้ครูได้สัมผัส กับสถานการณ์จริงและสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน

ด้านการเตรียมเครื่องมือสำหรับการนิเทศ พบว่า โรงเรียนทดลองของทั้งสาม ขนาดส่วนใหญ่ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารทางการนิเทศแล้วประยุกต์ใช้กับโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การเตรียมเครื่องมือสำหรับการนิเทศโดยการประยุกต์มาจากเอกสารทางการนิเทศนั้นในทางปฏิบัติ ถ้าการประยุกต์ใช้เกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ถือว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสม อย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นจะได้รับการยอมรับจากครูผู้รับการนิเทศ ซึ่ง ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่า เครื่องมือสำหรับการนิเทศที่ดีจะต้องมีลักษณะและรายละเอียด ที่เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศ ส่วน สังก อุทรานันท์ (2530) ได้กล่าว ไว้ว่า ถ้าผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือ วิธีการที่แก้ปัญหา เกี่ยวกับเรื่องนี้ ก็คือ ผู้นิเทศควรหาแบบอย่างหรือแบบฟอร์มที่คิดว่าเหมาะสมหรือสอดคล้องกับ เจตนารมณ์ของกลุ่มมากที่สุดมาเป็นตัวอย่างต่อจากนั้นก็ทำการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพของ โรงเรียน

สำหรับปัญหาในการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศในโรงเรียนทดลองทั้งสามขนาด ถึงแม้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากมีการประชุมสร้างความเข้าใจ ร่วมกันก่อนดำเนินการ แต่โรงเรียนที่ระบุว่ามีปัญหาพบว่า โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่มีปัญหา บุคลากรขาดความรู้ในการเตรียมเครื่องมือสำหรับการนิเทศ โรงเรียนทดลองขนาดกลางมีปัญหาที่ บุคลากรย้ายบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน โรงเรียนทดลองขนาดเล็กมีปัญหาขาด ความร่วมมือจาก สปอ. ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาบุคลากรขาดความรู้ในการเตรียมเครื่องมือสำหรับการ นิเทศในโรงเรียนทดลองขนาดใหญ่สมควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูเพื่อให้ครูได้รับความรู้และ

สัมพันธ์กับการปฏิบัติจริง นอกเหนือจากการให้ศึกษาเอกสาร ส่วนปัญหาบุคลากรย้ายบ่อยนั้นเป็นปัญหาระดับนโยบาย วิธีการที่จะช่วยลดปัญหาดังกล่าวลงได้ก็คือ การวางระบบการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีความชัดเจน บุคลากรที่ย้ายเข้ามาใหม่สามารถที่จะดำเนินการต่อเนื่องได้ทันที และสุดท้ายคือ ปัญหาการขาดความร่วมมือจาก สปอ. ปัญหาดังกล่าวนี้น่าจะเนื่องมาจากบุคลากรของ สปอ. โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์มีน้อยนั่นเอง ซึ่งปัจจุบันก็เป็นปัญหาในวงการนิเทศการศึกษา ดังนั้นการที่โรงเรียนพยายามแก้ปัญหาโดยการศึกษาจากเอกสารถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้อง

การดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศโรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ให้คณะครูแต่ละสายชั้นเป็นผู้กำหนดผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาถึงความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ โรงเรียนทดลองขนาดกลาง ผู้บริหารจะเป็นผู้ที่กำหนดผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาถึงการยอมรับของครูเป็นสำคัญ ส่วนโรงเรียนทดลองขนาดเล็ก คณะครูทุกคนหรือผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้กำหนดผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาถึงการยอมรับของครูเป็นสำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่าการที่โรงเรียนมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะจะทำให้คณะครูในโรงเรียนทราบบทบาทหน้าที่ของกันและกัน เป็นการส่งเสริมการปฏิบัติงานและความร่วมมือในการทำงานของคณะครูในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อุตัย บุญประเสริฐ (2528) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ มีความรู้สึกเป็นสุขและมีหลักประกันในการทำงานในโรงเรียน อาจประกอบด้วยการกำหนดผู้รับผิดชอบและลักษณะงานก็ต้องให้ชัดเจน ดำเนินการให้บุคลากรเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ดังนั้นวิธีการหนึ่งที่กำหนดให้ชัดเจนอีกคือ มีคำสั่งแต่งตั้งจากผู้บริหารกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษรจะทำให้การปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่ทำได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ สุพิชญ์ ธีระกุล และคณะ (2524) ได้กล่าวว่า การทำงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพนั้นควรจะต้องมีการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนสิทธิต่างๆ ของสมาชิกให้แน่ชัด เพื่อทุกคนทราบแล้วจะได้ประพฤติและปฏิบัติไปตามบทบาทของตนได้อย่างถูกต้อง และจะได้ไม่ก้าวก่ายในสิทธิ หน้าที่และบทบาทของผู้อื่นซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาการขัดแย้งขึ้นมาได้ และการที่ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาท และอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการนิเทศ กอปรกับบุคลากรในโรงเรียนยังขาด

ความเข้าใจในการคัดเลือกผู้ที่จะมารับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นผู้กำหนดผู้รับผิดชอบดังกล่าว ส่วนกรณีที่โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ให้คณะครูแต่ละสายชั้นเป็นผู้กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่งเพราะจะทำให้เกิดการยอมรับระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตลอดจนจะทำให้ผู้นิเทศเข้าใจถึงสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ของผู้รับการนิเทศได้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากทั้งผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับเดียวกัน อันจะส่งผลให้งานนิเทศภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ และกรณีที่โรงเรียนทดลองขนาดเล็ก เปิดโอกาสให้คณะครูทุกคนเป็นผู้กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าคงเป็นเพราะบุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนน้อย การปฏิบัติในลักษณะดังกล่าวจึงไม่เป็นปัญหาแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับน่าจะเป็นผลดี เพราะผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศจะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากคณะครูทั้งโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลดีอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม การกำหนดหรือคัดเลือกผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรเปิดโอกาสให้คณะครูทุกคนในโรงเรียนได้มีส่วนร่วม ซึ่งจะสอดคล้องกับ เบอร์ตัน และบรัคเนอร์ (1965) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย จะต้องเปิดโอกาสให้มีความร่วมมือ และใช้ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด และการนิเทศควรรีใช้อำนาจให้น้อยที่สุดและอำนาจนั้นจำเป็นต้องได้มาจากหมู่คณะเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ให้รู้เป้าหมาย ส่วนการพิจารณาคุณสมบัติของผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้นได้พิจารณาถึงการยอมรับของคณะครูในโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะการยอมรับในตัวบุคคลผู้นิเทศย่อมจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างดี ซึ่ง สังก อุทรานันท์ (2530) ได้กล่าวสนับสนุนในเรื่องนี้ไว้ว่า ถ้าหากสามารถให้คณะครูในโรงเรียนได้ยอมรับในคณะครูผู้ทำหน้าที่นิเทศแล้ว การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจะบังเกิดผลดีในด้านการรับรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริง นอกจากนี้ยังมีความคุ้นเคยสนิทสนมกับคณะครูผู้รับการนิเทศในโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งจะช่วยให้การนิเทศบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายได้โดยง่าย ส่วนการพิจารณาคุณสมบัติของผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศโดยพิจารณาถึงความรู้ความสามารถของบุคคลนั้น ๆ เป็นสำคัญ นับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่ผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนิเทศจะต้องมีความรู้และความสามารถที่จะปฏิบัติการณ์เทศ ดังที่ ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2538) ได้เสนอไว้ว่า ผู้ที่รับผิดชอบในการนิเทศนั้น ครูควรจะต้องให้การยอมรับในความรู้ความสามารถ และให้ความไว้วางใจ ตลอดจนให้การยอมรับในเทคนิค วิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

ด้านการกำกับดูแลการจัดกิจกรรมการนิเทศ พบว่า โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้กำกับดูแลตามปฏิทินการนิเทศที่กำหนดไว้ โรงเรียนทดลองขนาดกลาง ผู้บริหารเป็นผู้กำกับดูแลตามปฏิทินการนิเทศที่กำหนดไว้ ส่วนโรงเรียนทดลองขนาดเล็ก ผู้บริหารเป็นผู้กำกับดูแลโดยการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ผู้บริหารเป็นผู้กำกับดูแลการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้นจะช่วยกระตุ้นให้ครูมีความตื่นตัว อยู่เสมอในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามโดยภาระหน้าที่แล้วผู้บริหารมีงานที่ต้องรับผิดชอบมากมาย ดังนั้นการกำกับดูแลการจัดกิจกรรมการนิเทศ ควรให้คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลให้เป็นไปอย่างทั่วถึงและเป็นการช่วยลดภาระของผู้บริหารโรงเรียนด้วย สำหรับวิธีการกำกับดูแลการจัดกิจกรรมการนิเทศ โดยใช้ปฏิทินการนิเทศนั้น นับว่าเป็นการดำเนินการที่ถูกต้องเพราะจะช่วยให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความพร้อมอยู่เสมอในการปฏิบัติงาน ตลอดจนทำให้ทราบถึงกำหนดเวลาในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้เสนอไว้ว่า การนิเทศเป็นเรื่องของความละเอียดอ่อน ต้องมีเทคนิคและวิธีการที่แยบยลหลายรูปแบบ การสร้างปฏิทินการนิเทศร่วมกันเป็นการใช้ข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ดังนั้นการกำหนดข้อตกลงในรายการจัดกิจกรรมการนิเทศ จึงเป็นเรื่องที่จะต้องปฏิบัติไว้กำกับรายการนิเทศ

สำหรับปัญหาในการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ของทั้งสามขนาดมีปัญหาในเรื่องผู้นิเทศไม่สามารถนิเทศได้ตามปฏิทินการนิเทศ ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวคงเนื่องมาจาก ผู้นิเทศมีงานมากเกินไปทั้งงานสอนและงานธุรการในชั้นเรียนจนไม่สามารถที่จะนิเทศได้ตามปฏิทินที่กำหนดไว้ ดังนั้นในการสร้างปฏิทินการนิเทศจะต้องมีความเหมาะสมสัมพันธ์กับบันทึกการสอนของผู้สอน ตลอดจนต้องสอดคล้องกับปฏิทินปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน แผนปฏิบัติงานของโรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532) ซึ่งจะช่วยให้ปัญหาดังกล่าวลดลงได้ ส่วนโรงเรียนที่ระบุว่าไม่มีปัญหานั้นเนื่องมาจากมีการประชุมสร้างความเข้าใจก่อนดำเนินการ

การประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนทดลองทั้งสามขนาดทุกโรงเรียน ไม่มีการประเมินผลการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ ผู้วิจัยเห็นว่า การปฏิบัติดังกล่าวอาจทำให้โรงเรียนไม่ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการเตรียมการ หรือทำให้ไม่ทราบถึงความพร้อมก่อนที่

จะดำเนินการ ดังนั้นโรงเรียนควรมีการประเมินผลในสาระต่าง ๆ ของการเตรียมการให้ครอบคลุม เพราะจะทำให้การดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศมีความพร้อมมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการนิเทศประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ซึ่ง ครุรักษ์ ภิรมรักษ์ (2538) ได้เสนอแนะว่า ควรมีการประเมินเพื่อสำรวจความพร้อมในด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติการนิเทศ เพราะถ้าประเมินพบจุดอ่อนในด้านใดแล้ว จะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขหรือจัดเตรียมการต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงานต่อไป สำหรับการประเมินผลด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น โรงเรียนทดลองทั้งสามขนาดทุกโรงเรียนจะประเมินผู้รับการนิเทศและนักเรียน รวมทั้งประเมินผู้นิเทศ ทั้งนี้คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนจะประเมินโดยใช้เครื่องมือการนิเทศ ผู้วิจัยเห็นว่าควรประเมินเฉพาะผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศเท่านั้น เพราะเป้าหมายสำคัญของการนิเทศคือ มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ ส่วนผู้นิเทศนั้นมีความสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการนิเทศประสบผลสำเร็จ การประเมินผู้นิเทศควรประเมินในส่วนของการดำเนินการนิเทศร่วมกับครูผู้รับการนิเทศ สำหรับนักเรียนนั้นมียุทธศาสตร์ต่าง ๆ มากมายที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน การนิเทศเป็นเพียงปัจจัยทางอ้อมปัจจัยหนึ่งเท่านั้น จึงไม่ควรมีการประเมินการดำเนินการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สังก อุทรานันท์ (2530) ที่กล่าวว่า การที่จะประเมินผลการนิเทศว่าได้ผลดีเพียงใด ควรมุ่งเน้นการประเมินผลที่เกิดจากกระบวนการทำงานของผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศโดยตรง ส่วนการที่นักเรียนจะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดีหรือไม่ดีเพียงใดนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับการนิเทศเพียงอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับสภาพปัจจุบันทางการบริหาร และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ อีกมาก ดังนั้นการประเมินผลจึงไม่ควรยึดมั่นกับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียน และผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนให้คณะกรรมการนิเทศเป็นผู้ประเมินเพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมในสาระที่ต้องการประเมิน กอปรกับคณะกรรมการนิเทศเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ได้รับการคัดเลือกมาเป็นอย่างดี ซึ่ง สุนทร ไคลมี (2528) กล่าวว่า ในการดำเนินการประเมินผลนั้น ควรจะร่วมมือกันประเมินผลการดำเนินงานในลักษณะต่าง ๆ เพื่อร่วมกันแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาและลดอุปสรรคในการทำงาน และพัฒนาวิธีการให้มีประสิทธิภาพ ส่วนวิธีการประเมินผลโดยใช้เครื่องมือการนิเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการประเมินลักษณะนี้ผู้ประเมินและผู้รับการประเมินควรมีส่วนในการสร้างเครื่องมือร่วมกัน ซึ่ง ครุรักษ์ ภิรมรักษ์ (2538) ได้เสนอแนะไว้ว่า เครื่องมือการนิเทศที่ดีจะต้องเป็นไปตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศ ส่วน สังก อุทรานันท์ (2530) ได้กล่าวไว้ว่าการประเมินผลโดยใช้เครื่องมือการนิเทศนี้ความสำคัญอยู่ที่การสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพ และใช้

ความพยายามในการรวบรวมข้อมูลให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด สำหรับปัญหาในการประเมินผล การจัดกิจกรรมการนิเทศในโรงเรียนทดลองทั้งสามขนาด พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ของทั้งสาม ขนาดไม่มีปัญหา เนื่องจากประเมินโดยใช้เครื่องมือการนิเทศ ซึ่งกำหนดวิธีการประเมินไว้ชัดเจน แต่โรงเรียนที่ระบุว่ามีปัญหา ปัญหาได้แก่ บุคลากรขาดความเข้าใจในเรื่องการประเมินผล ในกรณีนี้ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรประสานงานกับ สปจ. หรือ สปอ. เพื่อเชิญวิทยากรที่มีความรู้ในเรื่อง การประเมินผล มาให้คำแนะนำแก่ครูในการสร้างเครื่องมือการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการ นิเทศภายในโรงเรียนต่อไป

การปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศโรงเรียน ทดลองขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ใช้วิธีการหาเทคนิควิธีใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการนิเทศ ของครู โรงเรียนทดลองขนาดกลางใช้วิธีการอภิปรายกับคณะครู เพื่อหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจาก การปฏิบัติงาน และโรงเรียนทดลองขนาดเล็กทุกโรงเรียนก็ใช้วิธีการอภิปรายกับคณะครู เพื่อหาทาง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้คณะครูมีส่วนร่วมในการประชุมอภิปรายให้ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง นับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ครูทุกคนประเมินตนเองโดยอาศัยจาก การปฏิบัติงานของตนเองมาตัดสินใจว่าตนควรเลือกปฏิบัติอย่างไรที่จะทำให้ผลงานของตนดีขึ้น ซึ่ง ล่าควน เรือสั้น (2532) กล่าวว่า ผลที่ได้จากการประชุมอภิปรายสามารถนำไปเป็น เครื่องชี้แนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไปได้ ทั้งนี้คณะครูและผู้นิเทศจะต้องร่วม อภิปรายอย่างจริงจังในฐานะผู้ร่วมวิชาชีพการจัดการนิเทศก็จะมีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป ส่วนการ ปรับปรุงที่ใช้วิธีการหาเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้นั้นนับว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่งเพราะจะทำให้ มีความหลากหลายในวิธีการที่บุคคลสามารถจะเลือกนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อเสนอแนะของ อัดัมส์ และ ดิกกี (Adams and Dickey, 1966) ที่กล่าวว่ากิจกรรม การนิเทศควรใช้เทคนิควิธีการหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล ในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงาน

สำหรับปัญหาในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนทดลองขนาดใหญ่ และโรงเรียนทดลองขนาดกลาง ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเนื่องจากครูเห็นว่าการปรับปรุงเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ จึงให้การยอมรับ สำหรับโรงเรียนทดลองขนาดเล็กทุกโรงเรียน ไม่มีปัญหา เนื่องจากการปรับปรุงเป็นสิ่งที่ดีครูทุกคนให้การยอมรับ ส่วนโรงเรียนที่ระบุว่ามีปัญหา

ปัญหาได้แก่ ครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนโดยทั่วไป และเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขพอสมควร อย่างไรก็ตาม พูลเบอร์ และแฟรงกลิน (1982) ได้เสนอแนะหลักการเบื้องต้นสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน จะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ง่าย ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะยอมรับหรือเกรงใจผู้บังคับบัญชา ดังนั้นผู้บังคับบัญชาก็มีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สำหรับผู้นิเทศจำเป็นต้องรู้เทคนิควิธี และมีความสามารถเอาชนะพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตามควรจะทำในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรมีการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดปี เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนทุกขนาดมีความตื่นตัวในการพัฒนางานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน โดยการเป็นผู้นำที่ดี และให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการนิเทศของคณะครูในโรงเรียนอย่างจริงจัง เพื่อให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนให้กับคณะครูทุกคนในโรงเรียนได้รับทราบเพื่อให้คณะครูเกิดความรู้ในการปฏิบัติงาน
4. ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้ครูวิชาการของโรงเรียนได้รับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้ครูวิชาการมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น
5. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการนิเทศในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นให้คณะครูในโรงเรียนตื่นตัวอยู่เสมอในการปฏิบัติงาน
6. ควรมีการประเมินผลการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศในโรงเรียนทั้งสามขนาด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพร้อมมากที่สุดก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ตลอดจนจะช่วยทำให้ลดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการนิเทศประสบผลสำเร็จ

7. ควรมีการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมการนิเทศในครั้งต่อไปด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องตรงจุดยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการนิเทศในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการจัดการนิเทศดีเด่นในสังกัดอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการนิเทศในลักษณะของการศึกษาเฉพาะกรณี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย